

Rwanda och kristdemokraterna

Med anledning av en TV-dokumentär

Sveriges Televisions serie Dokument Utifrån har genom åren gett oss många lärorika och skakande program. När jag häromkvällen sätter in videokassetten för att åter se Peter och Maria Rinaldos dokumentär om folkmordet i Rwanda 1994 blir jag lika upprörd som jag blev när den sändes för mer än ett år sen. Upprörd över de fasansfulla dåd som på några månader ledde till att över en halv miljon människor blev dödade. Men också upprörd över att den sanning om förloppet som Peter och Maria Rinaldo blottlägger och som är minst sagt sensationella inte debatteras i vårt land. Paret Rinaldo visar att det inte alls handlade om något obegripligt stamkrig i det tropiska Afrika utan om ett resultat av mångårig politik dirigerad från den belgiska regeringen, kyrkan och den internationella kristdemokratiska rörelsen.

Missioneringen i det av Belgien koloniserade Rwanda gick från början mycket fort. Kyrkan blev redan från början en av maktavarnas viktigaste stöttepelare. Kolonialmakterna hade ofta som metod att ge privilegier och administrativa jobb åt en folkgrupp på andra gruppers bekostnad. Detta för att skapa lojaliteter och för att söndra och härska. I Rwanda favoriserade Belgarna först Tutsie-folket på Hutuernas bekostnad. På 50-talet när självständighetssträvandena blev starkare i de koloniserade länderna kom delar av Tutsierna att söka inspiration från Sovjet och Östeuropa. Belgien svängde då om och började favorisera hutuernas istället. 1959 genomfördes en statskupp. En av belgarna och kyrkan uppbackad Hutu-dominerad republik bildades. Tutsierna uteslöts från allt inflytande. En etnisk och religiös diktatur etablerades. Den belgiska regeringen, den katolska kyrkan och den kristdemokratiska internationalen backade upp det Rwandiska kristdemokratiska partiets politik och målet blev ett Guds Rike i Afrika. Endast ett parti, det kristdemokratiska, fick existera. Tutsierna som ansågs vänsterinriktade förtrycktes och utsattes för massakrer i anti-kommunismens namn.

Den Kristdemokratiska Internationalen satsade hårt på detta Guds Rike. Påven kom på besök. I Kigali genomförde 1980 man den första officiella kristdemokratiska konferensen i Afrika. Rwanda skulle bli ett bålverk mot kommunismen i Afrika.

Det betydde att fångelserna fylldes. Det betydde också en systematisk fundamentalistisk hjärntvätt av Hutubefolkningen. De matades med citat från gamla testamentet där Gud ger sitt utvalda folk rätt att utrota andra folk.

Flera tutsier flydde norrut till Uganda där en väpnad gerillastyrka tog form. I början av 90-talet börjar denna gerillastyrka verka inne i Rwanda. Den kristdemokratiska enpartiregimen bildar då en ungdomsmilis, Interahamwe, som senare kommer att bli en av de tunga aktörerna i folkmordet 1994. Den tutsie-dominerade gerillan hade framgångar vilket ledde till ett beslut att förhandlingar om fred och maktdelning skulle inledas i Arusha i Tanzania.

Nu ingrep den kristdemokratiska internationalens ledning från Europa. Dess ledare Alain de Bouver erkänner i paret Rinaldos dokumentär att man förklarade att för de Rwandiska kristdemokraterna att om de åkte till Arusha skulle de splittras och tvingas att dela makten. Bättre att stanna hemma och sluta leden. Den kristdemokratiska internationalen sköt fredsförhandlingarna i sank för att rädda sin kristna diktatur och rigida antikommunism.

Nu intensifierades hatpropagandan mot tutsiebefolkningen. Inte bara katolska präster och nunnor deltog. Även pingstpastorer drog sitt strå till stacken genom att med hjälp av bibelcitater likna tutsier vid ormar som måste utrotas. Kackerlackor var en annan beteckning som användes.

Inom den europeiska kristdemokratin fanns det personer som inte accepterade internationalens politik. I dokumentären deklarerar Leon Saur att han varnade ledningen och den belgiske senatoren Alain Destexhe menar att de allt mer konkreta planerna på folkmord var kända inte bara i den belgiska regeringens utan även i USA:s regering och i den franska.

Den rwandiska kristdemokratiska regeringen vädjar till näringslivet att delta i kampen. Affärsmannen Felicio Kabuga ställer upp. Han importerar en enorm mängd machetes som sätts i händerna på den kristdemokratiska ungdomsmilisen. Han startar också en radiostation, den station som efteråt kommer att kallas Radio Mord. Den vite belgiske kristdemokraten George Ruggio blir en av de värsta hetsarna i radiosändningar som uppmanar till förföljelser på tutsierna. Han är nu dömd för brott mot mänskligheten och för folkmord men Alain de Bouver erkänner i dokumentären att han såg honom som en ärlig man med stort intresse för Rwanda!

I denna situation beslutade ändå Rwandas president att inleda förhandlingar med tutsierna. Han skriver på ett avtal och hutuextremisterna ser honom som förrädare. På väg hem skjuts planet han färdas i ner. Alla omkommer. Nu sätts de sen länge planerade folkmordsplanerna i verket. ”Slå ner terroristerna” uppmanar regimens radio. Metoden att kalla den man ska döda för terrorist fanns även i Rwanda. ”Gud har förberett helvetet för dem” mässade radiostationernas röster.

Med en fruktansvärd brutalitet hackas tutsier ihjäl med machetes, bränns inne i kyrkor, begravs levande i brunnar. Många präster och nunnor deltar personligen i mördandet. Pingstpastorn Ignace Yirirwahandi erkänner att han själv dödat med machete och försvarar sitt agerande med citat ur gamla testamentet. Partiledaren Matteu Nigurampatse vägrar att kalla det som skedde för mördande. Han betecknar det som kamp. Hutuledaren och f.d. ministern Teodoro Sindikubwaba drömmer fortfarande i exilen om återkomst till makten. Han ångrar ingenting. Den belgiske ledaren för kristdemokratiska internationalen Alain de Bouver erkänner att han deltog i att lägga ut rökridåer genom att hävda att massakrer begicks av båda sidor. ”Två parallella folkmord.” Man kunde inte förneka massakrerna på tutsier men genom att hävda att massakrerna var ömsesidiga försökte man göra det möjligt för den europeiska kristdemokratin att fortsätta stödet till sitt broderparti. Paret Rinaldo påpekar att inga bevis på massakrer på hutuer lagts fram. Det handlade om ren lögnpropaganda från kristdemokratiska internationalen.

Först när den tutsiedominerade gerillan bryter igenom och militärt besejrar regimens trupper och milis upphör mördandet. Den kristdemokratiska internationalen förstår att deras Gud Rike inte går att rädda. Men rädda det som räddas kan! Alain de Bouver åker ner till Rwanda, sammanträffar med folkmordets inhemska organisatörer och försöker få omvärlden att gå med på att förhandlingar ska upptas som ska leda till delad makt. Man söker en lösning som ger ledare för folkmord möjlighet att sitta med i en samlingsregering!

Wilfried Martens som var belgisk premiärminister och vicepresident i Kristdemokratiska internationalen deklarerar att han fortfarande står för den politik som den Kristdemokratiska Internationalen praktiserade under decennier i Rwanda. Han tycker fortfarande att den i stort var riktig.

Idag verkar resterna av den kristdemokratiska regimens väpnade styrkor i gränstrakterna mellan Kongo och Rwanda. Man kallar sej Jesu armé, håller kvar vid sin fundamentalism och terroriserar befolkningen.

Dokumentären innehåller också nästan outhärdliga bilder och intervjuer med barn som mirakulöst överlevde och traumatiserat berättar om hur föräldrar, syskon och grannar mördades på det mest vidriga sätt.

Det är många som uppmanas att göra upp med sin historia nuförtiden. 1994 är knappt historia. Snarare nutid. Denna nutid bör den kristdemokratiska världsrörelsen ta sej an.

Peter Widén Eskilstuna (i augusti 2006)

Lästips: Se även [Rwanda och folkmordets finansiärer](#) och recensionen av [Linda Melvern](#).
["Att förråda ett folk. Västmakterna och folkmordet i Rwanda."](#)